

Täysistunto

Tiistai 11.2.2020 klo 13.59—18.47

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.35 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Suomalaista työeläkejärjestelmää kohtaa suurin rakenneuudistus vuosikymmeniin, kun lähitulevaisuudessa ja tulevina vuosina julkisista eläkkeistä eli valtion, kuntien, Kelan, seurakuntien ja myös meidän kansanedustajien eläkkeistä huolehtiva Keva pilkotaan kahteen eri toimijaan niin, että tulee julkis-Keva huolehtimaan näistä julkisista eläkkeistä ja sitten työeläke-Keva kilpailemaan muiden työeläkeyhtiöiden rinnalla tasavertaisesti.

Me tulemme tämän uudistuksen johdosta näkemään lukuisia lakiehdotuksia tulevina vuosina, mutta kannattaa muistaa, että on meidän kaikkien ja koko suomalaisen yhteiskunnan etu, että tämä työ saadaan vietyä nopeasti maaliin, sillä mitä nopeammin se saadaan toteutettua, sitä pienemmiksi kustannukset meille kaikille käyvät.

Tämä laki, joka nyt on käsittelyssä, vahvistaa riskienhallintaa ja hallituksen roolia Kevassa. Se myös antaa mahdollisuuden sille, että kuntien määräysvallassa olevat osuuskunnat voivat liittyä jäsenyhteisöiksi Kevaan. Myös Kevan hallintoa uudistetaan, ja hallitusta siis kasvatetaan siten, että Kuntatyönantajat saa hallituspaikan, ja se on kyllä yhteisen ymmärryksen lisäämiseksi tärkeä asia, joka on syytä ottaa käyttöön.

Tätä lakia voi siis hyvällä omallatunnolla kannattaa. Mutta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle haluaisin antaa yhden toiveen, ja se liittyy kirjanpitolakiin, sillä tässä esityksessä sanotaan, että kirjanpitolakia pitäisi soveltaa Kevaan samoin kuin kaikkialle muualle, kun nykyllaissa lukee, että sitä sovelletaan vain soveltuvin osin. Ja on oleellista, että Kevaan sitä sovelletaan vain soveltuvin osin, sillä Kevan talous on hyvin erityyppinen kuin monen muun yrityksen. Kevalla on vahva eläkevastuurahasto, ja tuloslaskelma ja tasekaava ovat ihan omanlaisensa, eikä tämä kirjanpitolaki istu kokonaisuudessaan Kevan toimintaan, vaikka kuinka pyöritteli sitä edestakaisin. Eli jos valiokunta ei voi hyväksyä sitä, että tätä kirjanpitolakia sovelletaan ja toteutetaan soveltuvin osin, valiokunnan tulisi määritellä ja avata ne kohdat, joissa Keva voisi poiketa tästä laista, jotta toiminta pystyy jatkumaan halutulla tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

17.38 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Tuosta edustaja Järvisen puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Tapani ei ole toistaa samoja asioita, joita edeltävä puhuja on todennut, vaan nostan eräitä tähän liittyviä asioita esille.

Kevahan on suurin työeläkevakuuttaja Suomessa tällä hetkellä. Yhteensä sen piirissä on tällä hetkellä 685 000 työntekijää — siis julkisen sektorin eli kunta-alan, valtion, kirkon ja Kelan töissä — jotka sitten ovat tulevia eläkkeensaajia. Tällä hetkellä eläkkeitä maksetaan lähes 600 000 henkilölle Kevan toimesta.

Kuten edustaja Järvinen tuossa äsken viittasi, tämän hallituksen esityksen myötä oltaisiin modernisoimassa Kevan hallintoa. Minulla oli aikanaan itselläni rooli toimia KT:n, siis Kuntatyöntantajien, valtuuskunnan puheenjohtajana. Sittemmin olen toiminut Kevassa työelämän kehittämistyöryhmän puheenjohtajana, ja olen katsonut näiden kahden organisaation molemmilta paleilto tötä asiaa. Todellakin vallitsi aikanaan eräänlainen jännite näiden kahden välillä, mutta se jännite on nyt selkeästi poistunut. Molemmissa, siis sekä KT:ssä että Kevassa, nähdään julkisen sektorin työelämän kehittäminen hyvin merkittävänä asiana, ja se, että nyt sitten tässä tulisi KT:lle ihan myös hallituspaikka, on erittäin merkittävä asia, kuten nämä muutkin asiat, mitä tässä tehdään. Täytyy muistaa, että nimenomaan tällä työelämän kehittämisellä ollaan kunta-alalla saatu eläköitymisikää aivan vapaaehtoisella tavalla nousemaan ja se pitkälti on tapahtunut tuollaisen työhyvinvointityön kautta ja johtamisen kehittämisen kautta, mitä kautta me sitten olemme vahvistaneet tietysti Suomessa myös osaltaan julkista taloutta. Eli kun kuuntelin edustaja Järvisen puheenvuoron ja siinä oli viittauksia ja vihjeitä StV:n tulevaa käsittelyä varten, niin kuuntelin ne tarkkaan, ja varmasti niihin tullaan perehtymään.

17.40 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tuossa äsken, edellisessä asiakohdassa, käytiin valtion ohjelmasta, toimenpiteistä laaja kolmen tunnin keskustelu, ja valitettavasti me emme päässeet puhumaan isoista asioista, jollainen on juuri nyt tässäkin asiassa kyseessä. Nyt meitä on vain muutama kansanedustaja puhumassa tästä poikkeuksellisen suuresta uudistuksesta, joka koskee Kevaa.

Mutta johdantona tähän haluan sanoa sen ajatuksen, mikä tästä hetki sitten käydyistä keskustelusta jäi puuttumaan, joka liittyy ikäihmisiin, ikääntyviin kansalaisiin. Heitä katsottiin lähinnä siitä näkökulmasta, että ikääntyneiden vuoksi kustannukset tulevat Suomessa voimakkaasti lisääntymään, huoltosuhde heikkenee ja niin edelleen. Tänä päivänä me kuitenkin puhumme primäärisesti, Economistin mukaisesti ”young old people”, joiden määrä varsinaisesti lisääntyy, eli nuorista vanhoista, jotka ovat 65—75-vuotiaita ja jotka ovat hyvin aktiivisia kansalaisia monella tavalla, myöskin taloudellisessa mielessä, ja tuovat tuloja. Keskeinen tulo on tietenkin eläketulo, jonka he pääsääntöisesti — 98 prosenttia — saavat työeläkejärjestelmästä. Eli työeläkkeemmehan on se varsinainen vanhuuseläke Suomessa, ja sen osuus kasvaa. Muun muassa ne yli 65-vuotiaiden verotulot, jotka kunnat saavat, tai siis koko yhteiskunta saa, ovat yli 5 miljardia euroa, ja sehän tulee myöskin kasvamaan samalla kun ikääntyneiden määrä kasvaa. Tämä erityisesti jäi aukaisematta tässä keskustelussa, joka täällä äsken käytiin, se olisi ehkä täydentänyt sitä huomiota.

Keskeinen elementti siis on suomalainen eläkejärjestelmä, jonka kautta kustannetaan nämä kasvavat eläkemenot, viime kädessä myöskin ikääntyneiden ihmisten palvelut ja toimeentulo. Suomalaisista eläkejärjestelmäähän on arvioitu kansainvälisesti, ja sitä on verrattu muihin, ja on todettu, että se on maailman eläkejärjestelmistä neljänneksi paras. Sen edellä ovat Tanska, Hollanti, Australia, ja sitten on Suomi. Suomen eläkejärjestelmän yti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

messä on tämä työeläkejärjestelmä, jossa keskeisenä elementtinä ovat myöskin Keva ja muut työeläkeyhtiöt, ja sen varalle tämä on rakennettu. Tämä, miksi Suomen eläkejärjestelmää pidetään kansainvälisesti parhaimpana, liittyy ennen kaikkea rahoitukselliseen kestävyteen. Varoja on siellä säilötty jo yli 210 miljardia euroa, ja ne vain kasvavat, käytännössä koskemattomina — ei tiedetä kuinka pitkään, koska meillä on olemassa indeksijärjestelmä, jossa ei edes näiden tuottoihin päästä kunnolla kiinni. Sen lisäksi sitä pidetään hyvin avoimena järjestelmänä. Kyllä, se on avoin ja luotettava järjestelmä. Se, mikä on suurin ongelma suomalaisessa eläkejärjestelmässä, kun sitä verrataan kansainvälisesti, on se, että meillä on eläkeläisköyhyysongelmaa — sitä on kyllä muuallakin — ja ennen kaikkea kritiikki koskee hallinnollista tehottomuutta. Suomalainen eläkejärjestelmä on hallinnollisesti kallis, ja sen kalleus johtuu siitä poikkeuksellisesta tilanteesta, että Suomessa on, toisin kuin muualla, useita eläkeyhtiöitä, jotka vastaavat näistä eläkerahoista. Muualla maailmassa on käytännössä vain yksi lakisääteisestä eläketurvasta vastaava rahastokäytäntö.

Arvoisa puhemies! Hämmästykseni on se, että me olemme nyt avanneet keskustelun Kevasta mutta me emme ole avanneet keskustelua siitä, miksi me emme itse asiassa pyri koko suomalaista työeläkejärjestelmää vetämään yhteen. Se olisi se ainoa olennainen uudistus, millä me saisimme aivan uudenlaisia voimavaroja eläketurvaamme varten. Nyt tällä hetkellä tämä työeläkejärjestelmä maksaa kokonaisuudessaan hallinnollisesti noin 500 miljoonaa euroa. Kun katsotaan näitä sijoitusrahastoja — joihin Finanssivalvonnan mukaan sijoitetaan 1,4 miljardia euroa — jotka tekevät sitten sijoituksia kansainvälisesti, niin se on lisäkuluna siihen päälle. Ja tässä on vielä huomattava se, että tässä suomalaisessa työeläkejärjestelmässä, jossa on siis useita yhtiöitä, ne yhtiöt maksavat asiakashyvityksiä — viime vuonna yli 300 miljoonaa euroa. Täällä puhutaan koko ajan muun muassa nyt tästä eläkeuudistuksesta, joka tehtiin ja jossa pantiin 183 miljoonaa euroa näihin pienimpiin eläkkeisiin. Me käytämme tällä hetkellä eläkevaroja vuosittain 300 miljoonaa euroa niin sanottuihin asiakashyvityksiin, jotka ovat täysin tarpeettomia itse järjestelmän toiminnan kannalta. Pelkästään suurimmille työnantajille siirretään meidän eläkevarojamme, jotta Ilmarinen tai Varma saisi pidettyä yhä suuremman ja suuremman työeläkepotin omassa hallinnassaan. Tämä on kallis järjestelmä, ja maailman mitassa suomalainen eläkejärjestelmä verrannollisiin maihin nähden eläkkeensaajaa kohden maksaa 49 euroa enemmän kuin muut vastaavat järjestelmät — kallis, kallis järjestely, joka tulee tässä vastaan.

Kaikista näistä eläkeyhtiöistä Keva on itse asiassa tuotoiltaan kaikkein suurin. Se on kyennyt saamaan vuositulon reaalitytuotot suuremmiksi kuin nämä muut, ja nyt tuntuu oudolta, että ainoa keskustelu, joka täällä avataan, liittyy Kevaan ja Kevan pilkkomiseen ja sitomiseen osaksi tätä työeläkejärjestelmää. Se vakava, iso keskustelu, joka täällä pitäisi käydä, liittyy tietysti koko eläkejärjestelmän uusimiseen ja siihen, että me aidosti loisimme mahdollisesti kaksi erilaista järjestelmää: julkisille työnantajille omansa ja sitten yksityiselle omansa, että voisi olla kaksi työeläkeyhtiötä, jos näin katsottaisiin. Tämä järjettömyys, että meillä on viisi suurta yhtiötä ja sen päälle vielä parikymmentä muuta pienempää eläkekassaa, on tuhmaa, kallis, ja me kaikki tiedämme myöskin, mitä se maksaa suhteessa näihin työeläkeyhtiöiden johdon palkkioihin ja niin edelleen. Meillä ei ole varaa eläkkeisiin. Meillä ei ole varaa pitää yllä poikkeuksellisen kallista eläkejärjestelmää, joka on tarpeeton. Ja tässä suhteessa olen ihmeissäni, että me emme tästä keskustele täällä olenkaan vaan nyt on avattu tämä kulma ainoastaan tästä Kevasta.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.